

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ»

Анотація. У статті розкрито сутність поняття «професійна діяльність майбутніх учителів іноземної мови». Доведено, що під професійною діяльністю майбутнього вчителя іноземної мови вбачається його педагогічна діяльність, у якій поєднуються самореалізація педагога та його цілеспрямована участь у зміні того, хто навчається (рівня його навченості, вихованості, розвитку, освіченості тощо). Педагогічну діяльність майбутніх учителів іноземної мови визначено як комплекс спеціальних знань, умінь і навичок, а також професійно-особистісних якостей спрямованих на створення умов для особистісного, творчого розвитку учнів в іншомовному середовищі та підготовку їх до виконання певних соціальних ролей засобами іноземної мови. Здійснено теоретичний аналіз категорій «діяльність», «професійна діяльність», «професія», «професіонал», «професіоналізм».

Ключові слова: професійна діяльність майбутніх учителів іноземної мови, діяльність, професійна діяльність, професія, професіонал, професіоналізм.

Annotation. The definition of the concept «professional activity of the future foreign language teachers» is revealed in the article. It is proved that the professional activity of the future foreign language teacher comprises his pedagogical activity based on the combination of the teacher's self-realization and his meaningful participation in the change of the learner (his level of education, development, accomplishments etc.). The pedagogical activity of the future foreign language teachers is defined as a complex of special knowledge, abilities and skills, as well as professional and personal qualities aimed at creating conditions for personal and creative development of students in a foreign language environment and preparing them for certain social roles with the help of foreign languages. The theoretical analysis of such categories as «activity», «professional activity», «profession», «professional», «professionalism» is carried out.

Key words: professional activity of the future foreign language teachers, activity, professional activity, profession, professional, professionalism.

Постановка проблеми. Професійна діяльність як основна і конкретна форма трудової активності людини відіграє істотну роль в її життєдіяльності, соціальному розвитку, самореалізації і самоствердженні. Професійна діяльність вимагає спеціальної освіти, тобто оволодіння певною системою спеціальних знань, умінь і навичок, що необхідні для виконання функцій, пов'язаних із цією професією. Особливої уваги потребує професійна діяльність майбутніх учителів іноземної мови, оскільки вона є дуже складною як за своїм змістом, так і за своєю формою, що зумовлює тривалий процес становлення і розвитку. Оскільки метою професійної педагогічної діяльності є виховання особистості в гармонії з собою і соціумом, перед закладами вищої освіти постає нагальне завдання щодо якісної підготовки майбутніх учителів іноземної мови, розвитку їхніх умінь та навичок, сприяння усвідомленню ними власної ролі у навчанні, вихованні та розвитку учнів.

Аналіз наукових досліджень. Різним аспектам діяльності, професійної діяльності, та професійної діяльності майбутніх учителів присвятили наукові дослідження такі видатні психологи та педагоги: Б. Ананьєв, І. Бех, В. Бодров, І. Баклицький, Л. Виготський, О. Винославська, Є. Воробйова, П. Гальперин, С. Дружилов, В. Дружиніна, М. Дяченко, Г. Зараковський, В. Зінченко, О. Ігнатюк, М. Каган, Л. Кандибович, В. Кан-Калік, Є. Клімов, І. Княжева, Г. Коджаспірова, А. Коджаспіров, І. Кон, О. Леонтьєв, А. Петровський, С. Рубінштейн, Ю. Трофімов, В. Шадріков, П. Якобсон та інші.

Мета статті – розкрити сутність поняття «професійної діяльності майбутніх учителів іноземної мови» шляхом здійснення теоретичного аналізу концептів «діяльність», «професійна діяльність», «професія», «професіонал», «професіоналізм».

Виклад основного матеріалу. Діяльність людини – це процес взаємодії суспільного середовища та людини. Завдяки свідомій діяльності людина вступає в різноманітні взаємодії з іншими людьми, формує власне ставлення до їх діяльності, власні прагнення та переконання. Проблеми діяльності людини приділялося багато уваги. У філософії діяльність – це специфічно-людський спосіб ставлення до світу, процес, у результаті якого людина відтворює та творчо перетворює природу, і стає, таким чином, діяльним суб'єктом, а явища природи, які вона опановує – об'єктом діяльності. Діяльність стає для кожної людини цілісною самодіяльністю, виступає як мета та потреба життя. У соціальній філософії поняття «діяльність» трактують як спосіб відтворення соціальних процесів, самореалізації людини, її зв'язок із навколишнім світом. Поняття «діяльність» охоплює різноманітні форми людської активності (економічна, політична, культурна діяльність) і сфери функціонування суспільства. З допомогою цього поняття характеризують різноманітні аспекти і якості буття людей (діяльність фізична, розумова, зовнішня і внутрішня, творча, руйнівна тощо).

У психології діяльність – це поняття, яке характеризує функцію індивіда в процесі його взаємодії з навколишнім світом. Психічна діяльність людини поділяється на зовнішню та внутрішню. Перша складається з визначених для людини дій з реальними предметами, які здійснюються шляхом рухів ніг, рук, пальців. Друга відбувається через «розумові дії», коли людина оперує не реальними предметами та не шляхом реальних рухів, а використовує для цього свої мозкові динамічні моделі. Внутрішня діяльність планує зовнішню. Розподіл праці зумовлює виокремлення практичної та теоретичної форм діяльності людини. Залежно від різноманітності потреб людини та суспільства складається і розмаїття конкретних видів діяльності людей, кожен з яких, зазвичай включає елементи зовнішньої та внутрішньої, практичної і теоретичної діяльності. Будь-яка діяльність включає мету, засіб і власне процес діяльності. Невід'ємною характеристикою будь-якої діяльності є її усвідомленість. Існують різні класифікації типів та форм діяльності – поділ діяльності на духовну та матеріальну, трудову та нетрудову тощо.

В Українському педагогічному словнику поняття «діяльність» трактують як «спосіб буття людини в світі, здатність її вносити в дійсність зміни. Основні компоненти діяльності: суб'єкт із його потребами; мета, відповідно до якої перетворюється предмет в об'єкт, на який спрямована діяльність; засіб реалізації мети; результат діяльності».

За концепцією О. Леонтьєва, діяльність – це специфічно людська форма активності. М. Каган, називаючи діяльністю спосіб існування людини, стверджує, що діяльність охоплює і матеріально-практичні, й інтелектуальні, і духовні операції; і зовнішні, і внутрішні процеси; діяльність є робота думки настільки, як робота руки, процес пізнання настільки, як і людська поведінка [4].

Універсальними характерологічними ознаками людської діяльності є: цілеспрямованість (наявність мети як свідомо запланованого результату); усвідомленість (участь мотиваційної, інформаційної, регулюючої, контролюючої, цільовизначальної, орієнтаційної функцій свідомості); продуктивність (наявність перетворень, які залежно від виду діяльності можуть бути зовнішніми і внутрішніми по відношенню до людини, яка здійснює діяльність); опосередкованість (задіяні інтеріоризовані, внутрішні засоби, спілкування); предметність (виражає предметну спрямованість і зумовленість матеріальним та ідеальним буттям); соціальність (як за історичною природою, так і за процесом і метою здійснення); процесуальність (передбачає певну систему дій) [3].

Як зазначає Л. Погрібна, у соціумі повсякденна поведінка і діяльність людей, як правило, здійснюються у формі трудової діяльності. Не зважаючи на те, що соціальні процеси є об'єктом соціології, пізнання її сутності привернуло увагу і стало предметом аналізу для філософів значно раніше за науковців інших напрямів. Узагальнення результатів вивчення трудової діяльності представниками різних філософських шкіл дає змогу зробити такий висновок: праця є синтезом матеріальних і духовних дій людей, у яких здійснюється соціально-детермінована діяльність. Якщо за допомогою поняття «діяльність» пояснюється вся активність людини, що охоплює біологічні, психічні і соціальні елементи, то поняття «праця» поширюється на соціальну складову її життя. Праця – знарядна діяльність. Оскільки знаряддям праці виступає вся жива природа, індивід з моменту народження є частиною цієї природи, знарядної діяльності. Якщо людську життєдіяльність розглядати як трудову діяльність, необхідно звертати увагу на такі характеристики праці, як процес навчання, виховання, освіти в цілому. У праці створюється дійсність, що оточує людину, але також створюється й удосконалюється вона сама [6].

За Л. Рубінштейном, трудова діяльність є основним, історично первинним видом людської діяльності, а В. Дружинін працю визначає як доцільну діяльність з перетворення навколишнього світу для задоволення потреб людини. Праця повинна сприяти розвитку особистості людини, приносити їй радість і задоволення досягнутими результатами. Кожен конкретний вид трудової діяльності реалізується визначеним нормативно схваленим (найбільш ефективним) способом [9]. У процесі опанування професією (визначений вид трудової діяльності, що виник у результаті суспільного розподілу праці і вимагає для її виконання здібностей, теоретичних знань і практичних навичок, та визначається характером створюваного продукту, використовуваними знаряддями праці і специфічними умовами виробництва) людина перетворює цей спосіб на індивідуальний, властивий лише їй спосіб діяльності, у якому відображає особисті особливості, зокрема й психологічні [2].

Різні труднощі – інтелектуальні, часові, виникнення нових ризиків, прагнення досягати більших результатів при створенні та реалізації нових видів діяльності, робіт, послуг – стали основою, фундаментом появи професійної діяльності та осіб – професіоналів, які мають певні якості для здійснення цієї діяльності [8].

Оскільки усі ключові закономірності психічного життя особистості знаходяться у сфері її трудової діяльності, К. Абульхановою-Славською, О. Леонтьєвим, С. Рубінштейном та іншими науковцями розроблено концепції професійної діяльності, в яких підкреслюється творча роль людини, яка перетворює не лише предметну (професійну) сферу, але й саму себе. Беручи участь спочатку в навчально-професійній, а потім і в професійній діяльності, людина не тільки здобуває адекватні уявлення про свою професію і про власні можливості, але й активно розвиває їх. Формуючись як суб'єкт професійної діяльності і формуючи ставлення до себе як до діяча, вона розвивається як особистість.

На думку Н. Котенко, професійна діяльність відрізняється від діяльності трьома принциповими положеннями. По-перше, для належного виконання професійної діяльності людина повинна мати попередню спеціальну підготовку, мета якої полягає у формуванні певної системи знань, умінь і навичок. Крім того, людині має бути притаманний певний рівень інтелектуального і фізичного розвитку, потрібний для успішного здійснення такої діяльності. Відповідну

підготовку людина може отримати у спеціалізованих закладах системи освіти відповідно до затверджених навчальних планів і програм дисциплін, що вивчаються, і за умов чіткої організації навчально-виховного процесу. По-друге, процес професійної діяльності та особливо її результати істотно залежать від психологічної спрямованості людини, від її установки на виконання цієї діяльності, від відповідності змісту і характеру цієї діяльності характеру і темпераменту людини, її життєвим цілям, інтересам і прагненням. Іншими словами, на результати професійної діяльності значний вплив здійснює ставлення до неї людини. Це ставлення, у свою чергу, залежить від умов праці та її оплати, від можливості творчої й особистісної самореалізації людини. По-третє, ця діяльність найчастіше пов'язана з певною системою професійної культури, зі специфічними уявленнями, які прийняті більшістю представників відповідної професії. Тому така діяльність, як правило, входить у систему виробничих відносин і чітко регламентується організаційними, технологічними, правовими й економічними чинниками. Її ефективність значною мірою залежить від психологічного клімату в колективі та від характеру міжособистісних відносин [4].

Е. Зеер професійну діяльність трактує як соціально значущу діяльність, виконання якої потребує спеціальних знань, умінь і навичок, а також професійно важливих якостей особистості. Він відзначає, що залежно від змісту праці розрізняють різні види професійної діяльності. Співвідношення цих видів з вимогами, що висуваються до людини, утворюють професії.

І. Бех визначає професійну діяльність як головний засіб побудови власного життєвого шляху. При цьому він приходить до висновку, що лише за умови інтеграції системи ціннісних уявлень культури у смисловий простір професіонала, професійна діяльність стане відображенням зрілої особистості, джерелом і формою проживання життєвих цілей і цінностей. І, виходячи з цього, зазначає, що зміцнення й підтримка прагнення реалізувати себе у професійній діяльності мають виступити основним завданням професійної освіти.

П. Якобсон у ході аналізу професійної діяльності вказує на її полімотивованість: і у виборі відповідної трудової діяльності, і в характері її виконання виявляється комплекс мотивів – тут відіграє роль і майбутня перспектива (благополуччя своє і близьких), і соціальне визнання, пов'язане з діяльністю (професія, яка викликає повагу до себе), і громадянські мотиви.

Кожний професійний вид діяльності, вказує Л. Каган, – це диференційований досвід минулих поколінь, який дає можливість кожному індивідуі засвоїти цей досвід і взяти участь у його збагаченні, це діяльність людини в межах своєї професії, в певній галузі виробництва [3]. Професійна діяльність завжди переслідує певну мету і передбачає виконання конкретних завдань. Змістом будь-якої професійної діяльності є професійна праця, робота, яка полягає у виконанні професійних обов'язків та професійна поведінка, яка пов'язана з виконанням професійних доручень, робіт або з наданням професійних послуг. Відтак, діяльність стає професійною, коли вона змінює суб'єктну, особистісну сторону функціонування відповідних суспільних відносин, коли для роботи у специфічних сферах життєдіяльності виявляється необхідною особлива група спеціально підготовлених осіб – професіоналів. Професіонали – це фахівці, які оволоділи високим рівнем професійної діяльності, які свідомо змінюють та розвивають себе у праці, які вносять свій індивідуальний творчий доробок у професію, які знайшли своє індивідуальне покликання, це фахівці, які стимулюють в суспільстві інтерес до результатів своєї професійної діяльності та підвищують престиж своєї професії. Серед усіх якостей, якими наділена людина, кілька можна назвати рисами професіонала: ефективність результату діяльності; володіння спеціальними знаннями та вміннями; здатність до творчості (креативність); відповідальність за свою діяльність; свідомість діяльності; наявність певної професійної етики.

Основну сутність професійної діяльності розкриває поняття «професія». Єдиного визначення цього поняття немає, оскільки воно багатозначне й може трактуватися з різних точок зору: соціальної, економічної, правової, психологічної і фізіологічної. Серед найбільш поширених визначень поняття «професія»: сукупність усіх людей, зайнятих певним видом праці; тривалий комплекс трудових обов'язків; необхідна для суспільства і обмежена (внаслідок розподілу праці) галузь використання фізичних і духовних зусиль людини, яка дає їй можливість існувати й розвиватися; певна об'єктивна і при цьому цілком регламентована організація дій особистості; сукупність набутих шкільним або позашкільним навчанням спеціальних трудових навичок, які поєднуються, зазвичай у певній особистості та об'єднані загальною назвою; вид трудової діяльності, заняття, що вимагають спеціальної підготовки; складне утворення, рід заняття, форма забезпечення існування, соціотехнічний процес зі своєрідним механізмом, спосіб ставлення людини до природи, інших людей, самої себе, предмет її потреб і спосіб самоствердження. У сучасній науці найбільш широко вживаним і повним вважається розуміння професії як соціально-технологічного механізму, створеного суспільством для забезпечення своїх життєвих потреб шляхом локалізації його в певному виді професійної діяльності з метою виробництва унікального продукту [3].

Від слова «професія» походить слово «професіоналізм». Уже на рівні визначення етимології слова з'ясовується, що воно вказує на певний рівень спеціалізації людини у роботі за обраним фахом. О. Шендерук, провівши аналіз наукової літератури з порушеного питання доводить, що вчені трактують його: як дуже близьке за значенням до таких понять як «майстерність», «кваліфікація» (Л. Пуховська); як синонім педагогічної майстерності, хоча прихильники цієї точки зору визнають нечіткість й багатозначність цього феномену (Н. Ничкало); як інтегральну якість, сукупність педагогічної компетентності, педагогічної майстерності та професійно значущих якостей особистості (Г. Мешко,

В. Ситченко); як прагнення представити світові своє «Я», зафіксуватися у результатах своєї діяльності (В. Андронов, О. Полякова, С. Соболев, Л. Тарасова); як складну інтегровану властивість особистості, яка має бути інтерпретована через поняття індивідуальної професійної культури (Н. Кропотова); як якісну характеристику суб'єкта праці (А. Деркач); як синонім понять «самовиховання» і «самоосвіта» (Т. Сущенко, М. Чобітько); як самостійну категорію, що демонструє результат творчої педагогічної діяльності (Л. Кайдалова В. Сипченко, М. Томчук); як синонім поняття «компетентність» (Т. Родермель); «компетентність» як складову «професіоналізму» (О. Ангеловський, О. Дубасенюк, І. Зязюн, М. Коць, Н. Мазур); як можливість виконання складної дії (С. Дружилов); як знання тонкощів своєї справи та інтерес до неї (М. Ісаєв, В. Сластьонін, Е. Шиянов); як стан (С. Дружилов); як соціокультурний феномен (О. Григор'єва, Є. Савченко) [10].

Розглянувши такі поняття як «діяльність», «професійна діяльність», «професія», «професіонал», «професіоналізм», варто дати визначення поняттю «професійна діяльність майбутнього вчителя іноземної мови». Слід зазначити, що під професійною діяльністю майбутнього вчителя іноземної мови, ми вбачаємо його педагогічну діяльність. Поняття «педагогічна діяльність» у педагогічному словнику трактується як вид професійної діяльності, змістом якої є навчання, виховання, освіта, розвиток тих, хто навчається. Однією із найважливіших характеристик педагогічної діяльності є її спільний характер: вона обов'язково передбачає педагога й того, кого він навчає, виховує, розвиває. Ця діяльність не може бути діяльністю лише «для себе». Її сутність у переході діяльності «для себе» у діяльність «для іншого», «для інших». У цій діяльності поєднуються самореалізація педагога та його цілеспрямована участь у зміні того, хто навчається (рівня його навченості, вихованості, розвитку, освіченості тощо) [1]. У більшості психолого-педагогічних досліджень, педагогічна діяльність розуміється, як спосіб буття педагогічної реальності, як особливий вид соціальної суспільно-корисної діяльності, спрямований на передачу від старшого покоління до молодшого накопичених людством культури і досвіду, створення умов для особистісного розвитку та підготовку до виконання певних соціальних ролей.

Нам близький погляд на педагогічну діяльність В. Ортинського, який під «педагогічною діяльністю» розуміє «процес, у якому опосередковується й контролюється інформаційний обмін, відтворюється й формується культура, відбувається становлення суспільної свідомості, здійснюється регуляція процесу розвитку економічної, духовної та соціальної сфер і суспільства загалом». Науковець вважає, що діяльність педагога має не лише психологічне, а й соціальне підґрунтя, оскільки залежить від чинників, що пов'язують сьогодення з минулим і майбутнім суспільства. Освоєння досвіду людської діяльності, адаптація молодого покоління до наявних соціальних відносин, економічний і духовний стан суспільства формуються за участю педагога [5].

І. Княжева зазначає, що педагогічна діяльність визначається науковцями, як соціономічна виконавська метадіяльність (Ю. Кулюткін); як творчий і співтворчий процес (В. Кан-Калік); система, що самостійно розвивається (З. Диянова); спільна дослідницька діяльність педагога і тих, хто навчається (Т. Акбашев); практичне мистецтво (Г. Сухобська); комунікативний організаторський процес (Л. Уманський); процес рішення нескінченних педагогічних задач (А. Коджаспіров, Г. Коджаспірова) тощо.

Суттєвою особливістю педагогічної праці є і те, що вона з початку і до кінця є процесом взаємодії людей. Це посилює роль особистісних взаємин у педагогічній праці і підкреслює важливість моральних аспектів. У жодній професії особистість людини, її характер, переконання, моральність, ставлення до інших людей не мають такого вирішального значення, як у професії вчителя.

Таким чином, педагогічну діяльність майбутніх учителів іноземної мови трактуємо, як комплекс спеціальних знань, умінь і навичок, а також професійно особистісних якостей спрямованих на створення умов для особистісного, творчого розвитку учнів в іншомовному середовищі та підготовку їх до виконання певних соціальних ролей засобами іноземної мови.

Висновки. Оскільки вчитель визначає мету і завдання навчально-виховного процесу в конкретних умовах, програмує розвиток особистості учня, обґрунтовує систему педагогічних засобів, форм, методів, їх етапність, спрямованість на розв'язання конкретних педагогічних завдань, надзвичайно важливим є неперервний загальний і професійний розвиток учителя нової генерації, для якого мають бути притаманними висока громадянська відповідальність і соціальна активність; справжня інтелігентність, духовна культура, бажання й уміння працювати з іншими; високий професіоналізм, інноваційний стиль науково-педагогічного мислення; готовність до створення нових цінностей і прийняття творчих рішень; фізичне і психічне здоров'я, професійна працездатність; потреба у постійній самоосвіті й готовність до професійної діяльності.

Перспективами подальших розвідок є визначення сутності, структури та змісту готовності майбутніх учителів іноземної мови до професійної діяльності.

Список використаних джерел:

- 1.Власенко О. О. Педагогічна діяльність викладача вищої школи: теоретичний аспект [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [file:///C:/Users/boss/Downloads/Two_2014_3_15%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/boss/Downloads/Two_2014_3_15%20(4).pdf)
- 2.Карпіловська С. Я., Мітельман Р. Й. Основи професіографії : навч. посіб. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/up_30.pdf

3. Княжева І. А. Особливості педагогічної діяльності викладачів вищої школи: теоретичний аналіз [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/journals/2011/NiO_6_2011/1_rozd/Knya.htm
4. Котенко Н. О. Формування готовності до професійної діяльності майбутніх техніків галузі зв'язку в процесі навчальних практик : дис. канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Наталія Олексіївна Котенко. – Вінниця, 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://library.vspu.net/jspui/bitstream/123456789/536/1/dis_%D0%9A%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf
5. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/11640913/psihologiya/psihologiya_vchitelya
6. Погрібна В. Л. Соціологія професіоналізму : монографія / В. Л. Погрібна. – К. : Алерта, 2008. – 336 с.
7. Токарева Н. М., Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – Київ, 2017 – 548 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://elibrary.kdpu.edu.ua/jspui/bitstream/0564/1425/1/%D0%B2%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%20%281%29.pdf>
8. Файер О. А. Поняття професійної діяльності та її структурні елементи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/Unzap_2009_3_25.pdf
9. Харченко О. В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nuczu.edu.ua/sciencearchive/ProblemsOfExtremeAndCrisisPsychology/vol8/026.pdf>
10. Шендерук О. Б. Проблема розвитку професіоналізму майбутніх викладачів іноземної мови у вищих навчальних закладах України (друга половина ХХ – початок ХХІ століття) : дис. канд. пед. наук : 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки / Олена Борисівна Шендерук. – Чернівці, 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://eprints.zu.edu.ua/23641/1/dys_Shenderuk.pdf

УДК 373.3/.5.015.3:376

З. С. Савчук, м. Вінниця, Україна / Z. S. Savchuk, Vinnytsia, Vinnitsia, Ukraine.
savchuk.zoriana@gmail.com

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ДО РОБОТИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ПРОСТОРИ

Анотація. У статті проаналізовано практичні аспекти розвитку психологічної готовності вчителя загальноосвітнього навчального закладу до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. Основна увага приділена визначенню ключових показників професійної та психологічної готовності педагога в інклюзивному просторі. Розглянуто інклюзивну освіту як інноваційну діяльність. Визначено, що компонентами інноваційної компетентності педагога є поінформованість про інноваційні педагогічні технології, належне володіння їх змістом і методикою, висока культура використання інновацій у навчально-виховній роботі, особиста переконаність у необхідності застосування інноваційних педагогічних технологій. Вказано, що дану готовність можна розвинути, зокрема, взапропоновано тренінг формування психологічної готовності вчителя до роботи в інклюзивному просторі.

Ключові слова: інноваційна діяльність, психологічна готовність, діти з особливими освітніми потребами, тренінг з розвитку психологічної готовності до роботи в інклюзивному просторі.

SOME ASPECTS OF TEACHER'S PSYCHOLOGICAL DEVELOPMENT FOR WORK IN INCLUSIVE ENVIRONMENT

Summary. The practical aspects of the development of the psychological readiness of a teacher of a comprehensive educational establishment to work with children with special educational needs under conditions of inclusive education are analyzed in the article. The main attention is paid to determining the main indicators of professional and psychological readiness of the teacher in the inclusive sphere. Inclusive education is considered as an innovative activity.

The enlightenment about the innovative pedagogical technologies, the knowledge of their sense and methodology, a high level of culture to use the innovations at the educational work, personal convince of necessity to use innovative pedagogical technologies are the components of innovative competences of a teacher was depicted.